

УКРАЇНА
ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ
ЧЛЕН ДРУГОЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАЛАТИ
АРТЕМЕНКО ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ

УХВАЛА

Київ

08 грудня 2020

6179/0/18-20

Член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя Артеменко Ігор Анатолійович, здійснивши попередню перевірку дисциплінарних скарг Десятнікова Михайла Ілліча стосовно судді Одеського окружного адміністративного суду Єфіменка Костянтина Сергійовича,

ВСТАНОВИВ:

29 жовтня та 23 листопада 2020 року на електронну пошту Вищої ради правосуддя за вхідними №№ Д-4568/48/7-20, Д-5908/16/7-20 надійшли дисциплінарні скарги Десятнікова М.І. на дії судді Одеського окружного адміністративного суду Єфіменка К.С. під час розгляду заяви про відвід судді Одеського окружного адміністративного суду Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20.

Як зазначено у дисциплінарних скаргах, суддя Одеського окружного адміністративного суду Вовченко О.А. під час розгляду справи № 420/4603/20 істотно порушувала вимоги процесуального права, зокрема, ухвалою від 25 червня 2020 року безпідставно відмовила у задоволенні обґрунтованого клопотання про розгляд справи у порядку загального позовного провадження, а також ухвалою від 8 липня 2020 року відмовила у задоволенні його клопотання «про участь у судовому засіданні з розгляду даної справи у режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів, на підставі того, що голова Котовського міськрайонного суду Одеської області своїм наказом заборонив проведення відеоконференцій за дорученням інших судів».

стверджує, що в ухвалі від 8 липня 2020 року суддя Вовченко О.А. вказала недостовірну інформацію про те, що начебто у Одеському окружному адміністративному суді відсутня можливість проведення відеоконференцій із застосуванням програмного забезпечення «Skype». Однак, викладене не відповідає дійсності, оскільки 26 червня 2020 року суддя Одеського окружного адміністративного суду Радчук А.А. своєю ухвалою по справі № 420/2430/20 задовольнив клопотання Десятнікова М.І. про проведення відеоконференції з використанням власних технічних засобів із застосуванням програмного забезпечення «Skype» та 1 липня 2020 року провів таке засідання.

Скаржник вказує, що на підставі викладеного ним 7 липня 2020 року було заявлено відвід судді Вовченко О.А., обґрунтований сумнівами у неупередженості судді. У своїй заяві про відвід судді скаржник висловив

наступні прохання: здійснювати судовий розгляд за його особистою участю, запросити для участі у судовому засіданні суддю Одеського окружного адміністративного суду Вовченко О.А. з метою з'ясування у останньої причин раптового зникнення можливості проведення відеоконференцій із застосуванням програмного забезпечення «Skype», а також підстав, з яких вона зробила висновок про відсутність у Десятнікова М.І. електронно-цифрового підпису, в той час як позов у цій справі поданий ним до Одеського окружного адміністративного суду через систему «Електронний суд».

У дисциплінарних скаргах вказується, що суддя Єфіменко К.С., здійснюючи розгляд заяви про відвід судді Вовченко О.А., проігнорував усі обгрунтовані клопотання , «ганебно використовуючи для цього інформацію, яка не відповідає дійсності».

Автор дисциплінарних скарг зазначає, що в ухвалі, постановленій суддею Єфіменком К.С. за результатами розгляду заяви про відвід судді Вовченко О.А., вказано наступне: «Доводи заявника стосуються його незгоди з процесуальними діями головуєчого судді Вовченко О.А. по справі № 420/4603/20 щодо відмови у задоволенні заяви позивача про участь у підготовчому засіданні в режимі відеоконференції».

Викладене, на переконання скаржника, не відповідає дійсності, оскільки постановленою суддею Вовченко О.А. ухвалою від 25 червня 2020 року йому було відмовлено у задоволенні клопотання про розгляд вказаної справи у порядку загального позовного провадження. А отже, постановленою цією ж суддею ухвалою від 8 липня 2020 року йому фактично відмовлено в участі у єдиному судовому засіданні у справі, яку вирішено розглядати в порядку спрощеного позовного провадження.

На думку автора дисциплінарних скарг, суддею Єфіменком К.С. під час розгляду заяви про відвід судді Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 порушено його права, як учасника судового процесу, а також право на справедливий суд.

У зв'язку з викладеним, Десятніковим М.І. висловлено прохання притягнути суддю Єфіменка К.С. до дисциплінарної відповідальності.

Крім того, у дисциплінарній скарзі № Д-4568/48/7-20 вказується, що оскільки попередньо подана ним 3 серпня 2020 року аналогічна за змістом дисциплінарна скарга «повністю, на 100 відсотків відповідає вимогам, визначеним статтею 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», натомість зухвало-злочинною ухвалою членів Вищої ради правосуддя Шапрана В.В., Маловацького О.В., Шелест С.Б., Краснощоквої Н.С., які до свого сорому і ганьби, з'являючись зухвалими і неробами, приймаючи рішення про відмову у відкритті дисциплінарного провадження ганебно-злочинно полінувались ознайомитись зі змістом його величі Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та з'ясувати, що така відмова повинна бути належним чином, добре вмотивована, або отримана неправомірна вигода так затьмарила їм очі, що їм було не до того».

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу справи між членами Вищої ради правосуддя від 29 жовтня 2020 року та протоколу передачі справи раніше визначеному члену Вищої ради правосуддя від 23 листопада 2020 року дисциплінарні скарги Десятнікова М.І. передано мені для попередньої перевірки.

На підставі статті 43 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» член Дисциплінарної палати, визначений автоматизованою системою розподілу справ доповідачем, здійснює попередню перевірку дисциплінарної скарги і перевіряє її відповідність вимогам закону.

Суддею Одеського окружного адміністративного суду Вовченко О.А. здійснювався розгляд справи № 420/4603/20 за позовом до голови Подільської міської ради Іванова А.П., треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача директор Департаменту соціальної, сімейної політики та охорони здоров'я Подільської міської ради Кушнір Н.В. та перший заступник міського голови Подільської міської ради з питань діяльності виконавчих органів ради по соціальним питанням Агєєва Т.С. про визнання протиправними дії, прийняття рішення, зобов'язання вчинити дії та стягнення моральної шкоди (далі – справа № 420/4603/20).

Ухвалою Одеського окружного адміністративного суду від 25 червня 2020 року (суддя – Вовченко О.А.) відмовлено у задоволенні заяви Десятнікова М.І. про розгляд справи за правилами загального позовного провадження.

Розгляд справи № 420/4603/20 ухвалено проводити за правилами спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін.

Ухвалою Одеського окружного адміністративного суду від 8 липня 2020 року (суддя – Вовченко О.А.) відмовлено у задоволенні заяви про розгляд справи в режимі відеоконференції із застосуванням програмного забезпечення «Skype».

17 липня 2020 року до Одеського окружного адміністративного суду надійшла заява Десятнікова М.І. про відвід судді Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20.

Вказаний відвід мотивовано наступним: «Ви зухвало-ганебно нехтуючи чинним законодавством, зухвало брешете, висуваєте мені у свої ухвалах ганебні, нічим не обґрунтовані вимоги з однією злочинною метою відсторонити мене від участі у розгляді даної справи, щоб я не заважав Вам прийняти незаконне рішення, обґрунтовано полягаю що не задарма! Тобто, своїми ганебними, зухвало - корупційними діями головуєча у судових засіданнях по справі № 420/4603/20 суддя Вовченко О.А. намагається перетворити суд на свою власну вотчину, де будь - які рішення вона може приймати особисто, на свій власний розсуд, керуючись не його величчю Законом, а власними незаконними вимогами, на підставі не Закону України, а постійної, у трьох своїх ухвалах по даній справі від 7 липня 2020 року, 10 липня 2020 року та 15 липня 2020 року ганебної брехні і несунітниць, що вже є ознакою суворого кримінального злочину з боку судді Вовченко О.А.!» а також тим, що суддя Вовченко О.А. не може чесно і

неупереджено одноосібно розглядати справу і не має на це жодного законного права.

Відповідно до частини четвертої статті 40 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), якщо суд доходить висновку про необґрунтованість заявленого відводу і заява про такий відвід надійшла до суду за три робочі дні (або раніше) до наступного засідання, вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, і визначається у порядку, встановленому частиною першою статті 31 цього Кодексу. Такому судді не може бути заявлений відвід.

Згідно Звіту про автоматизований розподіл справ між суддями від 20 липня 2020 року заяву про відвід судді Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 розподілено для розгляду судді Єфіменку К.С.

Ухвалою судді Одеського окружного адміністративного суду від 20 липня 2020 року (суддя – Єфіменко К.С.) у задоволенні заяви про відвід судді Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 відмовлено.

Таке рішення суду мотивоване тим, що посилення позивача в заяві про відвід від 17 липня 2020 року на необ'єктивність та упередженість судді по своїй суті є припущенням, а заява, яка містить припущення про існування відповідних обставин не підтверджених належними і допустимими доказами, не є підставою для відводу судді.

Попередньою перевіркою встановлено, що доводи скаржника про порушення суддею Єфіменком К.С. під час розгляду заяви про відвід Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 прав, як учасника судового процесу, а також його права на справедливий суд не знайшли свого підтвердження з огляду на таке.

Відповідно до положень статті 39 КАС України, за наявності підстав, передбачених статтями 36-38 цього Кодексу, може бути заявлено відвід судді.

Перелік обставин, які виключають участь судді у розгляді адміністративної справи, встановлений статтею 36 КАС України. Суддя не може брати участі в розгляді адміністративної справи і підлягає відводу (самовідводу): якщо він брав участь у справі як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, представник, адвокат, секретар судового засідання або надавав правничу допомогу стороні чи іншим учасникам справи в цій чи іншій справі; якщо він прямо чи опосередковано заінтересований в результаті розгляду справи; якщо він є членом сім'ї або близьким родичем (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, внучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторони або інших учасників судового процесу, або осіб, які надавали стороні або іншим учасникам справи правничу допомогу у цій справі, або іншого судді, який входить до складу суду, що розглядає чи розглядав справу; за наявності інших обставин, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді; у разі порушення порядку визначення судді для розгляду справи, встановленого статтею 31 цього Кодексу. Суддя підлягає відводу (самовідводу) також за наявності обставин, встановлених статтею 37 цього Кодексу. До складу

суду не можуть входити особи, які є членами сім'ї, родичами між собою чи родичами подружжя. Незгода сторони з процесуальними рішеннями судді, рішення або окрема думка судді в інших справах, висловлена публічно думка судді щодо того чи іншого юридичного питання не може бути підставою для відводу.

Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу регулюється статтею 40 КАС України.

Так, згідно з частинами одинадцятою, дванадцятою статті 40 КАС України, питання про відвід вирішується невідкладно. Вирішення питання про відвід суддею, який не входить до складу суду, здійснюється протягом двох робочих днів, але не пізніше призначеного засідання по справі. У разі розгляду заяви про відвід суддею іншого суду – не пізніше десяти днів з дня надходження заяви про відвід. Відвід, який надійшов поза межами судового засідання, розглядається судом у порядку письмового провадження. За результатами вирішення заяви про відвід суд постановляє ухвалу.

Інститут відводу (самовідводу) судді від участі у розгляді конкретної справи – одна із найважливіших гарантій здійснення правосуддя неупередженим та справедливим судом. Він покликаний ліквідувати найменшу підозру у заінтересованості судді в результатах розглянутої справи, навіть якщо такої заінтересованості немає, бо головним є публічний інтерес.

Отже, головна мета відводу – гарантування безсторонності суду, зокрема, щоб запобігти упередженості судді (суддів) під час розгляду справи, а мета самовідводу – запобігання будь-яким сумнівам щодо безсторонності судді.

Згідно зі статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішує спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Частиною першою статті 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено, що суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Частиною першою статті 2 КАС України визначено, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Європейський суд з прав людини в питаннях неупередженості суддів щодо здійснення правосуддя у тій чи іншій справі розрізняє два підходи: суб'єктивний – спроба встановити переконання або особистий інтерес певного судді у справі, об'єктивний – передбачає встановлення того, чи суддя надав достатні гарантії, які виключили б будь-які правомірні сумніви з цього приводу.

Згідно з усталеною практикою Суду, застосування одного із цих критеріїв (підходів) або обох залежить від конкретних обставин, пов'язаних зі спірною поведінкою судді.

У рішенні в справі «Бочан проти України» від 3 травня 2007 року Суд нагадує, що безсторонність у значенні, наведеному в пункті 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, має визначатися відповідно до суб'єктивного критерію, на підставі особистих переконань та поведінки конкретного судді у конкретній справі – тобто жоден із членів суду не має проявляти будь-якої особистої прихильності або упередження, та об'єктивного критерію – тобто чи були у судді достатні гарантії для того, щоб виключити будь-які легітимні сумніви із цього приводу. Відповідно до об'єктивного критерію, має бути визначено, чи наявні факти, що можуть бути перевірені, які породжують сумніви щодо відсутності безсторонності судів. У зв'язку із цим навіть зовнішні ознаки мають певне значення. Ключовим питанням є питання довіри, яку суди в демократичному суспільстві мають вселяти суспільству і, перш за все, сторонам у процесі.

Поняття «інші обставини, які викликають сумнів у його упередженості», є оціночним тлумаченням, використання якого залежить від правосвідомості особи, яка його застосовує.

Для того, щоб вирішити, чи є у конкретній справі правомірні підстави сумніватись у неупередженості судді, необхідно взяти до уваги й думку скаржника, яка при цьому не повинна мати вирішального значення.

Підходи до встановлення наявності упередженості та безсторонності суддів викладені у рішеннях Європейського суду з прав людини, зокрема в рішенні у справі «Мироненко та Мартиненко проти України». У пунктах 66, 69, 70 цього рішення вказано, що, згідно з усталеною практикою Суду, наявність безсторонності має визначатися для цілей пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод за допомогою об'єктивного та суб'єктивного критеріїв. У кожній окремій справі слід визначити, чи мають стосунки, які розглядаються, такі природу і ступінь, що свідчать про те, що суд не є безстороннім. Застосовуючи об'єктивний критерій, слід з'ясувати, чи існують певні факти, які можуть бути підставою для сумніву в безсторонності судді.

Обов'язок суду мотивувати прийняття або відхилення доводів сторін по суті спору полягає у відображенні в судовому рішенні висновків суду про те, що саме дало йому підстави прийняти та/чи відхилити аргументи сторін щодо суті спору, з посиланням на з'ясовані у справі обставини та норми матеріального чи процесуального права, що підлягають застосуванню до правовідносин, що склалися.

Необхідно також зазначити, що прецедентна практика Європейського суду з прав людини щодо застосування статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визнає, що доступ до суду не є абсолютним і національним законодавством може обмежуватись, зокрема для дотримання

правил судової процедури і це не є порушенням права на справедливий суд (рішення у справі «Станков проти Болгарії» від 12 липня 2007 року).

Попередньою перевіркою встановлено, що суддею Одеського окружного адміністративного суду Єфіменком К.С. під час розгляду заяви про відвід Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 та постановлення ухвали від 20 липня 2020 року було з'ясовано чи існують факти, які можуть бути підставою для сумніву в безсторонності судді Вовченко О.А., при цьому надано належну оцінку обставинам справи та враховано вимоги національного законодавства.

Відповідно до положень частини другої статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дисциплінарна скарга подається у письмовій формі та повинна містити, зокрема, конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 цього Закону може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді.

Дисциплінарні скарги Десятнікова М.І. не містять конкретних відомостей з посиланням на фактичні дані (свідчення, докази) на підтвердження того, що суддею Одеського окружного адміністративного суду Єфіменком К.С. під час розгляду заяви Десятнікова М.І. про відвід Вовченко О.А. у справі № 420/4603/20 вчинено дії/бездіяльність, які охоплюються складом дисциплінарного проступку, передбаченого частиною першою статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», та можуть бути підставою його дисциплінарної відповідальності.

Виходячи з вимог частини шостої статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за скаргою, що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді.

Крім того, попередньою перевіркою встановлено, що дисциплінарна скарга Десятнікова М.І. № Д-4568/48/7-20 містить виражені у непристойній формі висловлювання відносно Членів Вищої ради правосуддя Шапрана В.В., Маловацького О.В., Шелест С.Б., Краснощоквої Н.С., які принижують честь і гідність особи, підривають авторитет правосуддя, суперечать нормам моралі та етики.

Відповідно до пунктів 2, 4 статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо дисциплінарна скарга не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді; дисциплінарна скарга містить виражені у непристойній формі висловлювання або висловлювання, що принижують честь і гідність будь-якої особи.

Пунктом 12.4 Регламенту Вищої ради правосуддя передбачено, що скарга залишається без розгляду та повертається з підстав, передбачених статтею 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», з урахуванням положень статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

З огляду на викладене дисциплінарні скарги Десятнікова М.І. на дії судді Одеського окружного адміністративного суду Єфіменка К.С. слід залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Відповідно до положень пункту 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя з підстав, передбачених пунктами 1-5 частини першої статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», член Дисциплінарної палати – доповідач постановляє ухвалу про залишення скарги без розгляду, копія якої разом із скаргою направляється скаржнику.

Керуючись статтями 43, 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», пунктами 12.2, 12.4 Регламенту Вищої ради правосуддя, член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя,

ухвалив:

дисциплінарні скарги Десятнікова Михайла Ілліча стосовно судді Одеського окружного адміністративного суду Єфіменка Костянтина Сергійовича залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Ухвала оскарженню не підлягає.

**Член Другої Дисциплінарної палати
Вищої ради правосуддя**

І.А. Артеменко